

Okhaldhunga Times, Oktober 2017

Kjære venner

Valg

I år var vi hjemme i Norge på valgdagen, for første gang på mange år. Og da ble vi minnet på at valg i Norge, det er hyggelige saker. Ingen voldelige pressgrupper truet oss utenfor valglokalet, der var bare vennlige parkeringsvakter. Vi møtte ikke nervøst, væpnet politi med fingeren på avtrekkeren, men god skilting og informasjon fra lokale veivisere. Inne i valglokalet prøvde ingen å bestikke oss til å stemme «riktig», men stemmeavlukkene sikret anonymitet og var tilrettelagt for synshemmede. Det var en fest! Vi reiste ut hit til Okhaldhunga to dager senere, stolte av landet vi kommer fra.

Frie, velordnede valg er et fantastisk gode, sett fra Nepal eller hvilket som helst av landene omkring oss her.

Mer valg

Vi fikk oppleve enda et valg mens vi var i Norge: Den siste helgen i august var vi på Nordfjord Folkehøyskole, som brukte en formiddag på å sette i gang skolens tradisjonsrike bistandsprosjekt. De har hatt Okhaldhunga Sykehus som sitt prosjekt i mange år nå, og har sterke tradisjoner for å bruke mange ulike metoder for å reise penger til dette gjennom året. Alle disse aktivitetene samordnes av et prosjektstyre, som velges av og blant studentene. Og der var det mange som ville være med. Fordi det var bare fem plasser i Prosjektstyret, og mange flere som ville være med, ble det avholdt valgkamp om plassene!

Her er kandidatene på scenekanten. Hver av dem holdt en kort appell for sitt eget kandidatur, og så var det avstemning blant alle skolens elever. De heldige vinnerne får drive skolens bistandsprosjekt i år. Og alle de andre vil hjelpe til. Litt av en elevflokk!

Valg til Okhaldhunga Ting

Siden mai har det pågått en serie med valg i Nepal. Det siste blir den 6. desember. Det vil innebære en stor omveltning for landet. Nepal blir en føderal stat, med sju provinser. I hver provins er det mange fylker, hvorav Okhaldhunga er ett. Kommunegrensene endres også, slik at vi i stedet for de tidligere 54 kommunene nå får bare 9 storkommuner i Okhaldhunga Fylke. Det betyr at denne sommeren har alle fått ny adresse.

Innenfor disse nye enhetene er det avholdt lokalvalg, som holdes for første gang på 26 år! De folkevalgte i kommunestyrene velger så ut representanter som skal sitte i det koordinerende organet på fylkesplan. Fylkessjefen, som til nå har blitt utnevnt av departementet i Katmandu og fungert som en slags småkonge, blir underlagt lokale, valgte organer. Det ble et brakvalg for kvinner og lavkaster i hele landet! Dette kan vise seg å være viktigere enn noen av de «revolusjonene» landet har vært igjennom tidligere.

*Hun som representerer kvinner og deres rettigheter i fylkestinget, er ingen ringere enn vår egen: **Sakuntala!***

Hun er vår helt på det nye Tinget. Her utenfor sin sybutikk, der hennes levebrød er å sy klær for andre.

Foto Bendik Grøtte

Sakuntala ble valgt inn med mange stemmer bak seg i sin storkommune, som deretter sendte henne som sin representant til fylkestinget. Hun har aldri gått på skole, og vokste opp som en

svært fattig jente. Da hun senere ble kristen sammen med mannen sin, ble de utstøtt av landsbyen og levde i lang tid mest på brennesle og hirse. Men de ga seg ikke. De hjalp folk. Hun ble med i kvinnegruppen, fikk tillit, ledet prosjekter, og ble trukket inn rettshjelp-tjenesten for voldsutsatte kvinner.

Nå representerer hun dem alle på Tinget. Hun har det samme hjertet, som ikke lar seg korrumpere av penger. Fremdeles lever de fra hånd til munn, likevel tar hun ansvar for mennesker i nød som kommer til sykehus og kirke. De bor hos henne og blir tatt inn i varmen av hennes store hjerte. Sammen med mannen er de en stor styrke for kirken, de fattige og nå for hele fylket. Dette kan det vokse noe nytt fram av!

Et sted å henvise kvinnemishandling.

Hun kom sammen med sønnen sin som vi gjennom mer enn et år har behandlet for et meget vanskelig brudd. Nå våget hun ikke å gå hjem igjen.

Mannen drakk og tålte ikke synet av hverken henne eller datteren på 14 eller sønnen på 10 år. Han slo dem så snart han så dem. Han var sint på sønnen fordi han trengte så mye behandling, og sønnen tok hele familiekrisen på sine unge skuldre. Da var det fint å kunne ringe Sakuntala, som kom og tok dem med seg til kommunens «Safety Home», der de kan bo, og få veiledning om hvilke rettslige rettigheter og muligheter de har. Det var to kvinner med slikt behov den dagen. Godt å ha Sakuntala!

Søppel opp på Tinget?

Søppel har vært en privatsak. Det skulle kastes ut, så lavkastene kunne plukke det opp. En tradisjon som ikke lenger har livets rett. Søppelkurver har blitt populært, men hvor tømmer vi dem? Hele landsbyen tømmer nå sitt søppel i sykehusets søppelhull. Søppelberget vokser oss over hodet, hva skal vi gjøre? Vi har en liten forbrenningsovn, som vi ikke har fått til å fungere skikkelig. Nå har vi kjøpt med en gassbrenner, som kan hjelpe oss å få skikkelig fyr. Men hvem vil ha våre plastflasker, glass og metall? Vi vil kildesortere, men veien videre?

Der må vårt nye Fylkesting komme oss til hjelp ved å koordinere transport til resirkulering. Alle tettbygde strøk har et kjempe problem med dette, og vi håper på bedre tider. Vårt eget mål er å klare å brenne alt brennbart i den lille forbrenningsovn vi har. Et lite arrangement

rundt ovnen for lasting og sortering og gassbrenner settes opp nå. Vi håper vårt søppelhull og vår skam snart kan begraves.

Gassbrenneren prøves ut på det åpne hullet av søppel og skam, mens vi funderer på hvordan vi best kan klare oss med den lille forbrenningsovn.
Foto Bendik Grøtte

Manntall

En fridags formiddag kort etter at vi kom tilbake hit, gjorde jeg et manntall over de innlagte pasientene. Det gir et bilde av hva vi holder på med. Akkurat denne dagen var det innlagt 75 pasienter. I tillegg lå det 12 gravide på Mødreventehjemmet. Det er mange, enda godt at vi nå er seks leger på sykehuset, og også generelt har bedre bemanning enn før:

Den største gruppen var 14 barn med luftveisinfeksjoner. Mest lungebetennelser, bare én av dem svært alvorlig. Men også noen småbarn med bronkiolitt, og en med så svær halsbetennelse at han ikke kunne svelge mat.

En 73 år gammel mann var innlagt med diagnosen «lungebetennelse», men jeg er ikke trygg på at han ikke har tuberkulose.

Av andre infeksjoner var det en med tyfoidfeber, en med svær infeksjon rundt en visdomstann, en med osteomyelitt (=benhinnebetennelse) i overarmen, og to nyfødte med sepsis (=blodforgiftning).

En voksen mann var innlagt med aggressive vannkopper over hele kroppen, og en seks måneder gammel jente har nok samme sykdom, men foreløpig med bare få «kopper».

To voksne har dysenteri, sannsynligvis pga amøber.

To andre må foreløpig greie seg med diagnosen «feber av ukjent årsak».

To var operert for abscesser (=pussansamlinger), det var en 18 år gammel kvinne med nyfødt barn hadde hatt en abscess i et bryst, og en ti år gammel jente med en svær abscess i buken.

Som alltid var en del nyfødte innlagt. I tillegg til de to med blodforgiftning var den to uker gamle jenta til mamma'n med bryst-abscess innlagt for dehydrering og hyperbilirubinemi (=gulsott). En annen hadde vanlig nyfødt-gulsott. En jente født to uker tidligere ved en svært vanskelig fødsel hadde vært så dårlig at legene trodde hun skulle dø. Men på visitten i dag er hun overaskende sprek, beveger seg naturlig og gir oss håp om at hun har unngått varig hjerneskade.

En fem måneder gammel gutt hadde en svær hjernehinnebetennelse som nyfødt, som ser ut til å ha resultert i en varig hjerneskade. Han har nå kramper som er vanskelige å behandle. En fem år gammel jente med cerebral parese er innlagt med svær underernæring.

Fødselsmedisin er også representert:

I går kveld fikk vi inn en 20 år gammel kvinne som hadde vært lenge på Mødreventehjemmet. Vi måtte gjøre keisersnitt fordi fødselen stoppet opp. Hun hadde nefrotisk syndrom, en nyrelidelse som kan gjøre et slikt inngrep risikabelt. Nøyaktig minuttet etter at barnet var operert ut av magen, kom meldingen om at en annen kvinne var kommet inn i full fødsel, og barnets ben var kommet ut! Jeg løp fra operasjonsstua, bare ett minuttets vei til fødestua. Vi fikk ut hele barnet, i seteleie skal de «skrus ut». I dag er begge mødre og begge barn friske. En gravid 16-åring er innlagt med sannsynlig vannavgang, såpass nær termin at det antagelig går bra. Fire andre gravide er innlagt i ulike stadier av fødsel, hos en av dem har vi startet fødselen med medikamenter fordi den ikke kom i gang av seg selv. Og to er fremdeles innlagt etter keisersnitt de siste dagene.

Skader har vi ikke så mange av akkurat nå:

En seks måneder gammel gutt ligger i strekk for lårbensbrudd, og en 8-åring måtte få sydd muskulaturen i armen lagvis sammen etter et dypt kutt. En 51 år gammel kvinne falt ned et stup og fikk et kutt i hodet og brudd i ryggen, men har ikke lammelser.

Ondartede lidelser finnes også her:

En 66 år gammel mann har testikkelkreft. Skal opereres i morgen og har håp om at det er tidlig nok. En svært fattig kvinne på bare 33 år har brystkreft med spredning rundt i kroppen. Her er lindrende behandling eneste mulighet.

Så er det mye forskjellig:

En 40-åring med kjent psykose fikk i går hud-transplantat til et stort sår på foten. En gammel mann med KOLS og hjertesvikt, en kvinne operert for få dager siden for muskelknuter i livmoren, en ung mann er operert for hemorroider og en annen med angst og magesmerter. En middelaldrende kvinne med svært alkoholforbruk, skrumplever og hjerteproblemer. Her er også en ung gutt som ble operert for tarmslyng for en uke siden og bare kommer seg langsomt. En 75 år gammel kvinne er også operert for tarmslyng. Hun er underernært og fikk sår-ruptur, men det ser ut til å gro godt nå.

I tillegg altså seks tuberkulosepasienter, hvorav en med medisin-resistent tuberkulose som må behandles i to år.

Den største pasientgruppen vår er altså barn med infeksjoner. Akkurat nå er Anna og Nivetha, to norske medisinerstudenter, her for å gjøre en studie på hvilke faktorer som disponerer barn i Nepal for å få infeksjoner. Så det er nyttig. Her, med hvite frakker, intervjuer de en familie sammen med en lokal tolk.

Dagen etter keisersnittet. Pga mammas nyresykdom var både vi og pappa bekymret. Mor og barn gleder seg, men pappa har ennå ikke helt kommet over bekymringene fra i går.

Oksetrakk på operasjonsbordet.

Da vi kom tilbake, møtte vi en pasient som hadde ligget inne en stund etter at en okse hadde tråkket ham på foten. Nå var såret endelig blitt rent og han var klar for hudtransplantasjon. – Men da ville han hjem!

Dette var et stort og dypt sår og jeg så for meg hvordan han ville komme tilbake med infeksjon. Det ble mange samtaler med kone og mann. Selvfølgelig var det jo pga pengene de ville gå. Hva ville ikke en slik operasjon koste? De hadde gått seg helt vill i slike angsttanker. Men etter en stund fortalte de, med et stort smil, at nå hadde han lagt seg inn igjen!

Takket være pasientstøttefondet kan han opereres og bli i stand til å brødfø familien sin. Derfor er kona lettet og glad!

Reuben Sharma er på plass!

Vår gode venn fra Bhutan som bygget Riserboo og Pema Gatshel sykehus, tar siste etappe i sykehusutbyggingen i Okhaldhunga!

Det har vært et tungt arbeid grave grop for fundamentet til Administrasjonsbygget. Det har regnet hver dag siden de begynte, og da blir jorda tung. Store steiner møtte de, som trengte mye mannekrefter. Her kunne ingen gravemaskin ta tak, for ikke å rukke ved grunnen til nærliggende bygning. Men Reuben leder arbeidet med en meget kyndig og vennlig hånd.

Oksygenfabrikk

Vi skal lage oksygenfabrikk! Det har lenge vært en drøm. Oksygen er dyrt, og frakten fra Kathmandu er minst like dyr. Vi fikk et stort beløp til dette fra sentrale myndigheter i Nepal, noe fra lokale myndigheter, og lokale lovnader om noe mer. Resten lever vi i håp og bønn for. En lastebil kom med fabrikken, store tanker og maskiner og tunge løft måtte til. Nå står det igjen for Reuben å bygge et lite hus til fabrikken, før den kan installeres og forsyne alle våre oksygenuttak i veggene til KOLS pasienter, fødende, små lungebetennelses pasienter og mange andre. I tillegg vil vi selge oksygen til omkringliggende sykehus i øst Nepal, så nå vil oksygen bli en inntektskilde, i stedet for en stor utgift slik det har vært til nå.

Oksygenmaskinen skal løftes av, 360 kg i en kasse! Men en drøm går i oppfyllelse for Buddha, vår Business Manager i grønn T-trøye, og mange andre.

Vakre pasienter i en vakker hage

I løpet av sommeren har Sara, en svensk, ung jente, på en uke forvandlet vår barneavdeling til en vakker hage!

Triste nyheter

I det Okhaldhunga Times er klart til å sendes ut, opplever vi at en kjær og trofast medarbeider i Akuttmottaket gjennom 28 år, Gyan Bahadur Katwal, dør på vårt sykehus. Han hadde en enestående praktisk erfaring og håndlag, og har delt nyttige ferdigheter med så mange studenter og leger. Uendelig mange ganger har han vært til hjelp for meg, særlig de første årene her, men også i det siste. Dramatisk natt og stor sorg for oss alle, men mest av alt for hans familie. I takknemlighet for lang og tro innsats lyser vi fred over hans minne.

Hilsen
Kristin og Erik

PS. Vi prøver å legge ut oppdatert nytt på Facebook, på siden «Kristin og Erik i Nepal». Du er velkommen på besøk der.

Støtt gjerne prosjektet vi jobber med i Nepal.
Da brukes Normisjons kontonummer: **1503.02.13537**
Merk Prosjekt nr: 122.47.631 "Okhaldhunga sykehus".